

POSTANOWIENIE

11 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 11 grudnia 2025 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku B. L.

z udziałem A. L.

o podział majątku wspólnego,

na skutek skargi kasacyjnej A. L.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Poznaniu

z 18 września 2024 r., II Ca 811/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. stwierdza, że wnioskodawczyni i uczestnik ponoszą koszty postępowania kasacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie.**

[dr]

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do powyższych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego co do przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika

z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Uczestnik podniósł, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania przed sądem II instancji, gdyż skład orzekający był sprzeczny z przepisami prawa (art. 374 pkt 4 k.p.c.). Do rozpoznania sprawy przed sądem II instancji wyznaczono bowiem jednego sędziego w oparciu o art. 367¹ § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 32 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 7 lipca 2023 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1860) („ustawa nowelizująca”), podczas gdy sąd II instancji powinien rozpoznać sprawę w składzie trzech sędziów w oparciu o przepisy dotychczasowe, tj. art. 367 § 3 k.p.c. w brzmieniu sprzed wejścia w życie ustawy nowelizującej.

Skarżący powołał się też na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.), tj.: art. 32 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw z 7 lipca 2023 r. (Dz.U. z 2023 r., poz. 1860) oraz na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które przedstawił jako pytanie: - „czy w świetle treści art. 32 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw z dnia 7 lipca 2023 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1860) jeśli do rozpoznania sprawy przez Sąd II instancji wyznaczono skład jednego sędziego w oparciu o art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.) i przed dniem 28 września 2023 r. sąd zarządził skierowanie sprawy na posiedzenie niejawne, zaś sąd wydał wyrok na posiedzeniu niejawnym po wejściu w życie tej ustawy, to sąd II instancji rozpoznaje sprawę w składzie zgodnym z przepisami ustawy zmienianej, czy w składzie zgodnym z przepisami dotychczasowymi?”.

Zgodnie z ustaloną linią orzecznictwa, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga określenia problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których ono powstało. Zagadnienie powinno być ponadto „istotne” z uwagi na wagę problemu interpretacyjnego, którego dotyczy dla systemu prawa. Skoro jednak skarga kasacyjna jest wnoszona w konkretnej sprawie, to zarówno charakter rozpoznawanego roszczenia, jak i ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym i pozwalać na jego rozstrzygnięcie.

O potrzebie wykładni przepisów prawnych jako przesłance przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania można mówić wtedy, gdy z mającego zastosowanie lub mogącego mieć zastosowanie w sprawie przepisu dekodowane są różne normy prawne, a brak jest wypowiedzi w doktrynie i orzecznictwie, które by te różnice usuwały i wyjaśniały przyczyny ich występowania. Ponadto, zagadnienie prawne ani potrzeba wykładni przepisów prawnych nie powstają, gdy Sąd Najwyższy zajmował co do nich stanowisko i wyrażał poglądy we wcześniej wydanych orzeczeniach, a nie zaszły żadne okoliczności uzasadniające ich zmianę.

Przepisy, o wykładnię których zabiega uczestnik i na tle których sformułował problem prawny stanowią w istocie zagadnienie związane nieważnością postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod uwagę z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Kolegialność składu orzekającego stanowi zasadę w postępowaniach odwoławczych, ponieważ zapewnia wyższy standard kontroli odwoławczej pozwala na kształtowanie się decyzji w drodze dyskursu i ścierania stanowisk, umacnia bezstronność, niezależność i niezawisłość orzekania oraz zwiększa legitymację rozstrzygnięcia sądu w odbiorze społecznym, a zatem jest pożądana z punktu

widzenia właściwej ochrony praw stron i uczestników postępowania (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 1 lipca 2021 r., III CZP 36/20, OSNC 2021, nr 11, poz. 74). W związku z pandemią COVID-19 ustawą z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (dalej: „ustawa covidowa”), w wersji obowiązującej od dnia 3 lipca 2021 r. (zob. art. 4 ustawy z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 1090), postanowiono, że w czasie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania tego z nich, który obowiązywał jako ostatni, w sprawach rozpoznawanych według przepisów k.p.c. w pierwszej i w drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego, z wyjątkiem spraw rozpoznawanych w składzie jednego sędziego i dwóch ławników; prezes sądu mógł jednak zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, jeśli uznał to za wskazane ze względu na szczególną zawilgość sprawy lub jej precedensowy charakter (zob. art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy covidowej, uchylony przez art. 28 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 1860). Na gruncie powołanych przepisów w judykaturze Sądu Najwyższego wskazano, że odstępstwo od zasady kolegialności składu sądu odwoławczego nie jest równoznaczne z oczywistym naruszeniem art. 45 ust. 1 Konstytucji RP (zob. uzasadnienie postanowienia z 29 kwietnia 2022 r., III CZP 77/22).

Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 26 kwietnia 2023 r. - zasada prawna - III PZP 6/22 (OSNP 2023, nr 10, poz.104), wyjaśnił, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy covidowej ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4

k.p.c.). Ustalony w tej uchwale sposób wykładni powołanych przepisów ma zastosowanie do orzeczeń wydanych w postępowaniu apelacyjnym od jej wydania.

Należy jednak wskazać, że 28 września 2023 r. nastąpiła zmiana stanu prawnego i powołaną ustawą z 7 lipca 2023 r., o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1860), znowelizowano m.in. art. 367 k.p.c. dotyczący składów sądów drugiej instancji rozpoznających apelację; w tym zakresie ustawa ta weszła w życie 28 września 2023 r. (art. 1 pkt 16 w zw. z art. 40 i art. 32 ust. 1 tej ustawy).

W związku ze wskazaną w apelacji wartością przedmiotu zaskarżenia i majątkowym charakterem sprawy właściwy do jej rozpoznania w drugiej instancji był skład jednoosobowy (art. 367¹ § 1 k.p.c.). W niniejszej sprawie w takim składzie 18 września 2024 r. wydano zaskarżone przez uczestnika orzeczenie. Zatem brak jest podstaw do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na zarzucaną przez uczestnika nieważność postępowania.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz – co do kosztów postępowania – art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. orzeczono jak w postanowieniu.

[dr]

[a.ł]